

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 lipca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił W. D. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do pracy w warunkach szczególnych zaliczono ubezpieczonemu okres pracy w wymiarze 5 lat. (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 Rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r).

Nadto wnioskodawca nie udowodnił 5 lat pracy górniczej (**udowodniono 4 lata 7 miesięcy i 29 dni**), brak jest więc podstaw prawnych do obniżenia wieku emerytalnego. Do stażu pracy nie zaliczono okresu zatrudnienia od 11 listopada 1976 do 15 kwietnia 1977 r w Przedsiębiorstwie (...) jako stażysta oraz nadgórnika, ponieważ w zaświadczeniu brak informacji o wymiarze czasu pracy. Do pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1.

/decyzja – k. 60 akt ZUS/

W. D. wniósł odwołanie od powyższej decyzji w dniu 15 września 2016 r.

/odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie, argumentując, jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 3/

Decyzją z dnia 12 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił W. D. prawa do emerytury. Zmienił także decyzję z dnia 14 lipca 2016 r w części dotyczącej wyliczenia stażu pracy górniczej.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do pracy w warunkach szczególnych zaliczono ubezpieczonemu okres pracy w wymiarze 5 lat. (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 Rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r).

Nadto wnioskodawca nie udowodnił 5 lat pracy górniczej (**udowodniono 5 miesięcy i 5 dni**), brak jest więc podstaw prawnych do obniżenia wieku emerytalnego. Do stażu pracy tym razem zaliczono okres zatrudnienia od 11 listopada 1976 do 15 kwietnia 1977 r w Przedsiębiorstwie (...) jako stażysta oraz nadgórnika. Do pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1 oraz okresu 2 września 1985 – 30 kwietnia 1990 r (poprzednio uznany) ponieważ we wskazanym okresie pracował na dwóch stanowiskach inspektora ds. technicznych pod ziemią i sztygara zmianowego pod ziemią. Do zaliczenia do stażu górniczego pracy na stanowisku inspektora niezbędne jest wskazane ilości dniówek zjazdowych. Na przedłożonym zaświadczeniu brak takiej informacji, brak również wskazania w jakim konkretnie okresie pracował na stanowisku inspektora.

/decyzja – k. 82 akt ZUS/

Decyzją z dnia 3 marca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze odmówił W. D. prawa do emerytury. Zmienił także decyzję z dnia 14 lipca 2016 r i 12 grudnia 2016 r w części dotyczącej wyliczenia stażu pracy górniczej.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ubezpieczony nie udowodnił 15 - letniego okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do pracy w warunkach szczególnych zaliczono ubezpieczonemu okres pracy w wymiarze 5 lat. (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z (art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej w zw. z § 4 Rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 r).

Nadto wnioskodawca nie udowodnił 5 lat pracy górniczej (**udowodniono 4 lata , 6 miesięcy i 5 dni**), brak jest więc podstaw prawnych do obniżenia wieku emerytalnego. Do stażu pracy tym razem zaliczono okres zatrudnienia od 11 listopada 1976 do 15 kwietnia 1977 r w Przedsiębiorstwie (...) jako stażysta oraz nadgórnika, oraz okres 1 kwietnia 1986 r do 30 kwietnia 1990 r jako sztygar zmianowy w Zakładach (...). Do pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1 oraz okresu 2 września 1985 – 31 marzec 1986 r w Zakładach (...), ponieważ we wskazanym okresie pracował na stanowisku inspektora ds. technicznych pod ziemią. Do zaliczenia do stażu górniczego pracy na stanowisku inspektora niezbędne jest wskazane ilości dniówek zjazdowych.

/decyzja – k. 21 akt ZUS/

W piśmie z dnia 20 stycznia 2017 r wnioskodawca wniósł odwołanie od decyzji z dnia 12 grudnia 2016 r.

/odwołanie – k. 2 akt sprawy VIII U 707/17, k. 1 akt ZUS/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 9 akt VIII U 707/17/

Postanowieniem z dnia 11 kwietnia 2017 r Sąd połączył sprawy z odwołań wnioskodawcy do łącznego rozpoznania.

/postanowienie – k. 13 akt VIII U 707/17/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony W. D. urodził się w dniu (...).

W dniu 12 listopada 2015 roku ubezpieczony złożył wniosek o polską emeryturę.

Ubezpieczony nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. Ubezpieczony na dzień 1 stycznia 1999 roku udokumentował ponad 25 lat ogólnego stażu pracy oraz 5 lat stażu pracy w warunkach szczególnych.

/okoliczności bezsporne, wniosek – k. 1akt ZUS notatka w sprawie przebiegu zatrudnienia – k. 58 akt ZUS, okoliczności przyznane przez ZUS w treści decyzji /

Wnioskodawca w okresie od 11 listopada 1976 r do 15 kwietnia 1977 r był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w M. jako stażysta pod ziemią (do 10.02.1977 r) oraz nadgórnika pod ziemią.

/zaświadczenie – k. 64 akt ZUS/

W okresie od 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r wnioskodawca był zatrudniony w Kopalni (...) w J., na stanowisku sztygara zmianowego eksploatacji, został zwolniony za porozumieniem zakładów.

/świadczenie pracy – k. nienum. akt ZUS/

W okresie od 1 września 1980 r do 31 sierpnia 1985 r wnioskodawca był zatrudniony w (...) Szkole (...) na stanowisku nauczyciela praktycznej nauki zawodu.

/świadczenie pracy – k. nienum. akt ZUS/

W okresie od dnia 2 września 1985 r do dnia 31 kwietnia 1990 r wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) na stanowisku inspektora ds. technicznych pod ziemią – dół oddziału wydobywczego oraz jako sztygar zmianowy pod ziemią (od 1 kwietnia 1986 r)

/świadczenie pracy – k. nienum. akt ZUS, angaż – k. 7 akt ZUS, umowa – akta osobowe – k. 53/

Wnioskodawca został zatrudniony w tym przedsiębiorstwie na zasadzie porozumienia między zakładami, a wnioskodawca miał być zatrudniony na stanowisku nadgórnika. Został skierowany na badania lekarskie na stanowisku nadgórnika. W karcie obiegowej zmiany zostało wskazane stanowisko nadgórnika. Stanowisko inspektora zostało ustalone dla wnioskodawcy, by jego wynagrodzenie nie uległo obniżeniu w stosunku do poprzednio otrzymywanego. Następnie, gdy uzyskał uprawnienia sztygara zmianowego – jego stanowisko uległo zmianie. Przez cały czas pracował na dole, jako pracownik dozoru technicznego na dole, w pełnym wymiarze godzin.

/porozumienie, skierowanie, karta obiegowa – k. 2,3, 5 akt ZUS., zeznania świadka J. C. – e – prot. z dnia 28.03.2017 r 00:04:51- 00:19:46, zeznania świadka B. W. – e-prot. z dnia 30 czerwca 2017 r 00:03:09 – 00:09:20/

Sąd dokonał następującej oceny dowodów i zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art.184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383 t.j) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art.32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art.184 ust.2 ww. ustawy, w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2013 roku, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury na podstawie art.184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Z treści przepisu art.32 ww. ustawy wynika, że możliwe jest wcześniejsze przejście na emeryturę przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie art.32 ust.4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust.1 rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust.2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art.32 ust.4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. nr 8, poz.43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01, OSNAP 2002/10/243 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09, Lex nr 559949).

Zgodnie z treścią §3 i 4 ww. rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

Wcześniejsza emerytura jest dla powszechnego systemu świadczeń emerytalnych instytucją wyjątkową, określającą szczególne uprawnienia uprzywilejowanego kręgu podmiotów, stąd wymaga ścisłej wykładni i pewnego ustalenia przesłanek prawa. Należy jednak podkreślić, że brak świadectwa pracy wykonywanej w warunkach szczególnych nie przekreśla ustalenia, że tego rodzaju praca była wykonywana. W szczególności ubezpieczony może wykazywać innymi środkami dowodowymi, że praca świadczona była w warunkach szczególnych. W postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych stosuje się bowiem te same reguły dowodzenia, jak w zwykłym procesie cywilnym. W szczególności zastosowanie mają art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. Strony mają też prawo podważać moc dowodową dokumentów, w tym także świadectwa pracy, które jest dokumentem prywatnym i podlega ocenie przez sąd zgodnie z zasadami art. 233 § 1 k.p.c. W postępowaniu sądowym nie jest dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji, gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwne./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 20 lipca 2016 r, III AUa 690/15, LEX nr 2121869 /.

W sprawie o emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w warunkach szczególnych, gdzie przedmiotem ustaleń sądu ma być charakter zatrudnienia, dokonywanie ustaleń stanu faktycznego odbywa się z reguły poprzez przeprowadzenie dowodów osobowych oraz - o ile to jest możliwe - dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych. Osobowe źródła dowodowe (w tym zarówno zeznania świadków, jak i strony procesowej) muszą być skonfrontowane z istniejącą dokumentacją i dopiero uzyskanie przekonania graniczącego z pewnością co do przebiegu zatrudnienia, może pozwolić na pozytywne rozstrzygnięcie o prawie do emerytury. Ocena osobowych źródeł dowodowych musi być przy tym wolna od jakiegokolwiek dowolności, uwzględniając reguły logiki oraz zasady doświadczenia zawodowego./tak SA w Szczecinie w wyroku z dnia 27 października 2016 r III AUa 41/16 LEX nr 2151525/

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

W orzecznictwie (por. np. wyrok z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 638) przyjmuje się, że nie korzysta z uprawnienia do emerytury w niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z rozważań zawartych w tym orzeczeniu należy wyprowadzić nadto wniosek, iż - ze względu na charakter omawianego świadczenia (wcześniejsza emerytura) - przepisy rozporządzenia należy wyklądać ściśle.

Pełne zatrudnienie w warunkach szczególnych pojmowane jest jako bezwzględna cecha tego zatrudnienia jako uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia emerytalnego. Możliwe jest przy tym łączenie w przebiegu dniówki prac o różnym charakterze polegające na wykonywaniu nie jednego, lecz kilku rodzajów prac w szczególnych warunkach, wymienionych w wykazie. W takim wypadku do czasu pracy w warunkach szczególnych zlicza się czas równoległe wykonywanych czynności tylko wtedy, gdy różne prace wszystkie łącznie lub każda z osobna odpowiadają pracom w szczególnych warunkach i wszystkie razem wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy./tak SA w Łodzi w wyroku z dnia 2 czerwca 2016 r., III AUa 1687/15, LEX nr 2062050/

Z przywileju przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, przysługującego pracownikom zatrudnionym w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, mogą korzystać wyłącznie pracownicy, którzy byli rzeczywiście zatrudnieni stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szkodliwych warunkach pracy. Oznacza to, że nie jest dopuszczalne uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika./tak SA w Łodzi w wyroku z dnia 18 kwietnia 2016 r., III AUa 1636/15, LEX nr 2044356/.

Organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z uwagi na to, że na wymagane 15 lat pracy w warunkach szczególnych wykazał wyłącznie 5 lat.

Wnioskodawca tej okoliczności nie kwestionował, nie zgłaszał w tym zakresie wniosków dowodowych, zatem Sąd uznał, że brak jest podstaw do orzekania o uprawnieniu wnioskodawcy do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy emerytalnej. Na marginesie podnieść należy tylko, że zsumowanie wszystkich okresów pracy w kopalniach wraz z okresem uznanym nie dawało łącznie 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Organ rentowy rozpoznał także wniosek ubezpieczonego wariantowo na podstawie art. 184 w zw. z art. 39 w zw. z art. 50 c ustawy emerytalnej.

W tym zakresie przedmiotem sporu była kwestia wykazania przez ubezpieczonego 5 letniego okresu pracy górniczej, który to okres umożliwiłby obniżenie wieku emerytalnego, a tym samym nabycie prawa do emerytury.

Zgodnie z art. 39 ustawy emerytalnej Ubezpieczonemu urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 r., spełniającemu warunek określony w art. 27 ust. 1 pkt 2 i niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania górniczej emerytury na podstawie art. 50a, który ma co najmniej 5 lat:

1) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, albo

2) pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywcę w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki

- wiek emerytalny, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3, obniża się o 6 miesięcy za każdy rok takiej pracy, nie więcej jednak niż o 15 lat.

Zgodnie z art. 27 ustawy Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1) osiągnęli wiek emerytalny określony w ust. 2 albo 3;

2) mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Wiek emerytalny dla mężczyzn urodzonych w okresie:

- 1) do dnia 31 grudnia 1947 r. wynosi co najmniej 65 lat;
- 2) od dnia 1 stycznia 1948 r. do dnia 31 marca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 1 miesiąc;
- 3) od dnia 1 kwietnia 1948 r. do dnia 30 czerwca 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 2 miesiące;
- 4) od dnia 1 lipca 1948 r. do dnia 30 września 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 3 miesiące;
- 5) od dnia 1 października 1948 r. do dnia 31 grudnia 1948 r. wynosi co najmniej 65 lat i 4 miesiące.

Zgodnie z art. 24 ust. 1 b pkt. 13 wiek emerytalny mężczyzn urodzonych od dnia 1 stycznia 1952 do dnia 31 marca 1952 r wynosi co najmniej 66 lat i 5 miesięcy.

Zgodnie z art. 50 c ustawy emerytalnej za pracę górniczą uważa się zatrudnienie:

- 1) pod ziemią w kopalniach węgla, rud, kruszców, surowców ogniotrwałych, glin szlachetnych, kaolinów, magnezytów, gipsu, anhydrytu, soli kamiennej i potasowej, fosforytów oraz barytu;
- 2) pod ziemią i przy głębieniu szybów w przedsiębiorstwach budowy kopalń określonych w pkt 1 oraz pod ziemią w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących dla tych kopalń roboty górnicze lub przy budowie szybów;
- 3) pod ziemią w przedsiębiorstwach montażowych, przedsiębiorstwach maszyn górniczych, zakładach naprawczych i innych podmiotach wykonujących dla kopalń określonych w pkt 1 podziemne roboty budowlano-montażowe, roboty przy naprawie maszyn i wdrażaniu nowych urządzeń; pracownikom zatrudnionym w tych przedsiębiorstwach, zakładach i innych podmiotach uznaje się za pracę górniczą te miesiące zatrudnienia, w których co najmniej połowę dniówek roboczych przepracowali pod ziemią;
- 4) na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalini;
- 5) pod ziemią na stanowiskach dozoru ruchu oraz kierownictwa ruchu kopalń, przedsiębiorstw i innych podmiotów określonych w pkt 1-3, a także w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach, o których mowa w pkt 4, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki złożami kopalini i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego;
- 6) w charakterze członków drużyn ratowniczych kopalń określonych w pkt 1 i 4, mechaników sprzętu ratowniczego tych drużyn oraz w charakterze ratowników zawodowych w stacjach ratownictwa górniczego;
- 7) na stanowiskach maszynistów wyciągowych na szybach oraz na stanowiskach sygnalistów na nadszybiach szybów w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w pkt 1 i 2;
- 8) na stanowiskach pracy pod ziemią w nieczynnych kopalniach wymienionych w pkt 1;
- 9) na stanowiskach instruktorów zawodu w górniczych polach szkoleniowych pod ziemią oraz w kopalniach siarki i węgla brunatnego.

2. Za pracę równorzędną z pracą górniczą uważa się:

1) zatrudnienie na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa w urzędach górniczych, jeżeli zatrudnienie jest związane z wykonywaniem czynności inspekcyjno-technicznych w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4, pod warunkiem uprzedniego przepracowania w kopalniach, przedsiębiorstwach i innych podmiotach określonych w ust. 1 pkt 1-4 co najmniej 10 lat pod ziemią, na odkrywce w kopalniach siarki lub węgla brunatnego, a także w kopalniach otworowych siarki albo na stanowiskach dozoru lub kierownictwa ruchu;

2) zatrudnienie przy innych pracach, nie dłuższe niż 5 lat, do których pracownicy wykonujący prace określone w ust. 1 i w pkt 1 i 2 przeszli w związku z likwidacją kopalni, zakładu górniczego, przedsiębiorstwa lub innego podmiotu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1-4.

3. Za pracowników zatrudnionych na stanowiskach wymagających kwalifikacji inżyniera lub technika w zakresie górnictwa w jednostkach organizacyjnych określonych w ust. 2 pkt 1 uważa się osoby, które posiadają tytuł inżyniera lub technika i są zatrudnione zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami w zakresie górnictwa.

4. Okresy pracy górniczej wymienionej w ust. 1 pkt 1-4 wykonywanej za granicą traktuje się na równi z okresami takiej pracy wykonywanej w kraju, jeżeli spełnione są warunki określone w ustawie, wymagane do uwzględnienia tych okresów pracy przy ustalaniu prawa do świadczeń.

Artykuł 39 przewiduje możliwość nabycia przez górnika prawa do emerytury na warunkach powszechnych (art. 27) w wieku obniżonym (o 6 miesięcy za każdy rok pracy górniczej wymienionej poniżej, nie więcej jednak niż o 15 lat), pod warunkiem wykonywania przez co najmniej 5 lat pracy górniczej pod ziemią, o której mowa w art. 50c ust. 1 albo pracy górniczej na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego oraz w kopalniach otworowych siarki, o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4-5 wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W wyroku SA w Katowicach z dnia 27 lipca 2005 r., III AUa 873/04 (Lex nr 164647) słusznie podkreślono, że przepis art. 39 odwołuje się do obniżenia powszechnego wieku emerytalnego, a nie wieku określonego w § 4 ust. 1 pkt 1 rozp. w sprawie wieku emerytalnego, tj. 60 lat dla mężczyzn.

Z kolei, kierując się ścisłymi regułami wykładni językowej, w wyroku z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 179/07 (OSNPUSiSP 2009, nr 1-2, poz. 26) Sąd Najwyższy uznał, że dla nabycia prawa do omawianej emerytury górniczej wymagane jest od ubezpieczonego spełnienie warunku co najmniej 5 lat pracy górniczej, wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, a nie spełnienie warunku wykonywania jakiegokolwiek pracy górniczej.

Zatem, z obniżenia wieku emerytalnego z tytułu wykonywania określonej pracy górniczej skorzystać mogą ubezpieczeni urodzeni:

- przed dniem 1 stycznia 1949 r. (art. 39 ustawy emerytalnej),
- po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., po spełnieniu dodatkowych warunków (art. 46 w związku z art. 39 ustawy emerytalnej),
- po 31 grudnia 1948 r., po spełnieniu dodatkowych warunków (art. 184 w związku z art. 39 ustawy emerytalnej).

Powołane wyżej przepisy adresowane są do oznaczonych precyzyjnie kategorii ubezpieczonych, ustanawiając własne (odrębne) przesłanki warunkujące nabycie uprawnień emerytalnych.

W treści art. 184 ustawy emerytalnej (w pierwotnym brzmieniu) zostało przewidziane prawo do wcześniejszej emerytury dla zamkniętego katalogu ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

- okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługiwała emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 39 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego oraz (do dnia 1 stycznia 2013 r., tj. do wejścia w życie ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2012 r., poz. 637) rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

W orzecznictwie sądowym wyjaśniono w sposób ogólny, iż art. 184 ustawy emerytalnej ustanawia własne (odrębne) przesłanki powstania uprawnień emerytalnych, a zwrot "po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40" odnosi się wyłącznie do wieku emerytalnego określonego w tych przepisach, jednak bez odwoływania się do pozostałych warunków związanych z wiekiem. Z uwagi na to, prawo do emerytury na podstawie art. 184 ustawy emerytalnej nabywa ubezpieczony, który na dzień 1 stycznia 1999 r. legitymował się wymaganym okresem ogólnym i szczególnym, natomiast wiek emerytalny osiągnął po tej dacie, niezależnie od tego, czy w chwili dożycia wymaganego wieku miał status pracownika, wykonywał inną pracę (np. prowadził działalność gospodarczą), czy też w ogóle nie był zatrudniony (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07).

Ponadto, podnieść trzeba, iż uprawnienie emerytalne określone w art. 184 ustawy emerytalnej adresowane jest do kategorii ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. Zgodnie zaś z przepisem art. 24 ustawy emerytalnej (adresowym do tej samej kategorii ubezpieczonych), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego:

- 65 lat (określonego do dnia 31 grudnia 2012 r. w ust. 1),

- 65 lat i 5 miesięcy - 67 lat (określonego od dnia 1 stycznia 2013 r. w ust. 1a i 1b, z zastrzeżeniem art. 46, 47, 50, 50a, 50e i 184).

Wobec powyższego, uznać należy, iż w treści art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej nie przewidziano odstępstwa od ogólnych zasad wydłużania wieku emerytalnego, obowiązujących od dnia 1 stycznia 2013 r., na mocy przepisów ustawy z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2012 r., poz. 637), a jedynie przyjęto, poprzez użycie zwrotu; "z zastrzeżeniem", że wiek emerytalny określony na podstawie art. 24 ust. 1a i 1b, stanowił będzie podstawę do wyliczenia obniżonego wieku emerytalnego, czyli wieku przewidzianego w art. 39. W kontekście normy art. 184 ustawy emerytalnej, należy zatem podkreślić, że dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., od dnia 1 stycznia 2013 r. wiek emerytalny określony w art. 24 ust. 1a i 1b, stanowi punkt wyjścia do zastosowania algorytmu, o jakim mowa w art. 39 cyt. ustawy.

Do dnia 31 grudnia 2012 r. przepis art. 39 cyt. ustawy odwoływał się do powszechnego wieku emerytalnego, wynoszącego 65 lat, zaś, do dnia 1 stycznia 2013 r. odwołuje się do wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3. Poczynając od 1 stycznia 2013 r., na podstawie art. 27 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, również wśród ubezpieczonych - mężczyzn urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. doszło do zróżnicowania wieku emerytalnego. Zgodnie z ust. 3 pkt 1 tegoż przepisu dotychczasowy wiek emerytalny, tj. 65 lat zachowany został jedynie w przypadku tych urodzonych w okresie do dnia 31 grudnia 1947 r., po myśli pkt 2-5, w odniesieniu do ubezpieczonych urodzonych na przestrzeni 1948 r., doszło do jego wydłużenia od jednego do czterech miesięcy, w zależności od tego, w którym kwartale 1948 r. ubezpieczony przyszedł na świat.

Chociaż więc po dacie 1 stycznia 2013 r. art. 39 ustawy emerytalnej (adresowany do mężczyzn urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r.) w dalszym ciągu pozwala na obniżenie wieku emerytalnego, o którym mowa w art. 27 ust. 2 i 3, to w przypadku ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., podlegający obniżeniu wiek emerytalny ustalany winien być według wieku, o którym mowa w art. 24 ust. 1a i 1b. Przyjęcie odmiennej

wykładni w istocie prowadziłyby do nieuzasadnionego podwójnego uprzywilejowania niektórych ubezpieczonych, polegającego na możliwości skorzystania z uprawnienia do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym i jednocześnie z obniżenia wieku emerytalnego nieobowiązującego już dla tej grupy ubezpieczonych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 19 maja 2015 r., III AUa 585/14 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 19 marca 2015 r., III AUa .

Aby nabyć, na podstawie art. 184 prawo od emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 39, ubezpieczony - prócz innych przesłanek - do dnia 1 stycznia 1999 r. winien dysponować co najmniej pięcioletnim okresem pracy górniczej pod ziemią. Nabycie emerytury na podstawie powołanych przepisów nie jest uzależnione od spełnienia przesłanki - wynoszącego na dzień 1 stycznia 1999 r. - 15 lat stażu pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. /tak SN w wyroku wraz z uzasadnieniem – z dnia 12 stycznia 2017 r. II UK 566/15, lex nr 2209112/.

Biorąc po uwagę powyższe rozważania, należało zbadać, czy wnioskodawca dysponuje 5 – letnim okresem pracy górniczej w rozumieniu art. 50 c ustawy emerytalnej.

Należy w tym miejscu podnieść, że organ rentowy w tym zakresie wydał aż trzy decyzje, modyfikując swoje stanowisko.

Decyzją z dnia 14 lipca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. organ rentowy przyjął, że ***udowodniono 4 lata 7 miesięcy i 29 dni (Zakłady (...))***. Do stażu pracy nie zaliczono okresu zatrudnienia od 11 listopada 1976 do 15 kwietnia 1977 r w Przedsiębiorstwie (...) jako stażysta oraz nadgórnika, ponieważ w zaświadczeniu brak informacji o wymiarze czasu pracy. Do pracy w szczególnych warunkach nie uznano także okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1.

Kolejną decyzją z dnia 12 grudnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. zmienił decyzję z dnia 14 lipca 2016 r w części dotyczącej wyliczenia stażu pracy górniczej.

Tym razem organ rentowy uznał za ***udowodniony okres pracy - 5 miesięcy i 5 dni w Przedsiębiorstwie (...)(poprzednio nieuznany)***. Do pracy w szczególnych warunkach nadal nie uznano okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1 oraz okresu 2 września 1985 – 30 kwietnia 1990 r (poprzednio uznany ZG T.) ponieważ we wskazanym okresie pracował na dwóch stanowiskach inspektora ds. technicznych pod ziemią i sztygara zmianowego pod ziemią. Do zaliczenia do stażu górniczego pracy na stanowisku inspektora niezbędne jest wskazane ilości dniówek zjazdowych. Na przedłożonym zaświadczeniu brak takiej informacji , brak również wskazania w jakim konkretnie okresie pracował na stanowisku inspektora.

Kolejną decyzją z dnia 3 marca 2017 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w zmienił decyzję z dnia 14 lipca 2016 r i 12 grudnia 2016 r w części dotyczącej wyliczenia stażu pracy górniczej.

Tym razem wskazano, że ***udowodniono 4 lata , 6 miesięcy i 5 dni***.Do stażu pracy zaliczono:

- okres zatrudnienia od 11 listopada 1976 do 15 kwietnia 1977 r w Przedsiębiorstwie (...) jako stażysta oraz nadgórnika oraz

- okres 1 kwietnia 1986 r do 30 kwietnia 1990 r jako sztygara zmianowy w Zakładach (...).

Do pracy w szczególnych warunkach nadal nie uznano okresu 19 kwietnia 1977 r do 31 sierpnia 1980 r zatrudnienia w Kopalni (...) ponieważ wydobywane kopaliny nie są wymienione w art. 50c ustawy ust.1 pkt. 1 oraz okresu 2 września 1985 – 31 marzec 1986 r w Zakładach (...), ponieważ we wskazanym okresie pracował na stanowisku inspektora ds. technicznych pod ziemią. Do zaliczenia do stażu górniczego pracy na stanowisku inspektora niezbędne jest wskazane ilości dniówek zjazdowych.

Wnioskodawca wniósł odwołania od dwóch pierwszych decyzji, natomiast organ rentowy potraktował początkowo odwołanie od decyzji z dnia 12.12.2016 r jako uzupełnienie wniosku i wydał kolejną decyzję z dnia 3 marca 2017. Nadal jednak wnioskodawcy odmówiono prawa do emerytury.

Z poczynionych ustaleń wynika, że w istocie brak podstaw do zaliczenia do okresu pracy górniczej w rozumieniu art. 50 c okresu pracy w Kopalni (...), ponieważ wymienione kopaliny nie są wymienione w art. 50 c ust. 1 pkt. 1 ustawy emerytalnej.

Ostatecznie okresem spornym był okres zatrudnienia 2 września 1985 – 31 marzec 1986 r w Zakładach (...), ponieważ we wskazanym okresie pracował na stanowisku inspektora ds. technicznych pod ziemią. Do zaliczenia do stażu górniczego pracy na stanowisku inspektora niezbędne było, zdaniem ZUS, wskazane ilości dniówek zjazdowych.

Z poczynionych ustaleń – na podstawie dokumentów oraz zeznań dwóch świadków wynika, że w okresie od dnia 2 września 1985 r do dnia 31 kwietnia 1990 r wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) na stanowisku ds. technicznych pod ziemią – dół oddziału wydobywczego oraz jako sztygar zmianowy pod ziemią (od 1 kwietnia 1986 r). Wnioskodawca został zatrudniony w tym przedsiębiorstwie na zasadzie porozumienia między zakładami i miał być zatrudniony na stanowisku nadgórnika. Został skierowany na badania lekarskie na stanowisku nadgórnika. W karcie obiegowej zmiany zostało wskazane stanowisko nadgórnika. Stanowisko inspektora zostało ustalone dla wnioskodawcy tylko dlatego, by jego wynagrodzenie nie uległo obniżeniu w stosunku do poprzednio otrzymywanego. Następnie, gdy uzyskał uprawnienia sztygara zmianowego – jego stanowisko uległo zmianie. Przez cały czas jednak pracował na dole, jako pracownik dozoru technicznego na dole. Zatem wykonywał pracę górniczą stale pod ziemią w pełnym wymiarze czasu pracy.

Organ rentowy nie wykazał okoliczności przeciwnych.

W związku z ustaleniem co najmniej 5 lat pracy górniczej, wiek emerytalny wnioskodawcy uległ obniżeniu o 30 miesięcy. Wnioskodawca urodził się w dniu (...). Jego powszechny wiek emerytalny to 66 lat i 5 miesięcy, a po obniżeniu o 30 miesięcy – 63 lata i 11 miesięcy, który to wiek osiągnął w dniu 22 lutego 2016 r, i od tego dnia należało orzec o prawie wnioskodawcy do emerytury, wobec spełnienia pozostałych przesłanek, w tym stażu ubezpieczeniowego.

Należy zauważyć, że zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jego nabycia. Wówczas też, na wniosek osoby uprawnionej, organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu tego prawa (art. 116 i art. 118 ustawy emerytalnej). A zgodnie z art. 129 świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu

Wobec powyższego podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia spełnienia ostatniej przesłanki co do wieku .

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. ZUS wraz z aktami rentowymi